

OBSEG 14. srečanje Mladi za napredek Maribora

Naloga obsega 30 strani.

Vsebina je zapisana na 27 straneh.

POGOVORNI IN NAREČNI JEZIK NAŠIH BABIC

AVTORJI:

Patricija Majcen 5.r

Katja Pušnik 5.r

Mateja Kovačec 5.r

Alenka Kasjak 5.r

Mentorica:

Frančka Jeseničnik

Osnovna šola

Lovrenc na Pohorju

Lovrenc na Pohorju, april 1997

DR 208.63 TOGLOVORNI

0 26.2. 1998/631

IN=50013

OBSEG NALOGE

Naloga obsega 30 strani.

Vsebina je zapisana na 27 straneh.

I.	POVZETEK NALOGE	str. 4
II.	NAMEN IN CILJI	str. 5
III.	NAČINI ZA DOSEGANJE CILJEV	str. 6
IV.	VSEBNA	str. 7
1.	Lovrenški govor	str. 7
1.1.	Okoliši raziskovanja	str. 8
1.2.	Izvor sogovornikov	str. 9
2.	Slovar lovrenških besed	str. 13
3.	Lovrenški pogovor	str. 25
V.	ZAKLJUČEK	str. 28
	LITERATURA	str. 29
	ZAHVALA	str. 30

KAZALO

OBSEG NALOGE	str. 2
KAZALO	str. 3
I. POVZETEK NALOGE	str. 4
II. NAMEN IN CILJI	str. 5
III. NAČINI ZA DOSEGANJE CILJEV	str. 6
IV. VSEBNA	str. 7
1. Lovrenški govor	str. 7
1.1. Okoliši raziskovanja	str. 8
1.2. Izvor sogovornikov	str. 9
2. Slovar lovrenških besed	str. 13
3. Lovrenški pogovor	str. 25
V. ZAKLJUČEK	str. 28
LITERATURA	str. 29
ZAHVALA	str. 30

I. POVZETEK NALOGE

Pohorci na drugi strani Pohorja govorijo drugačen pogovorni jezik kakor mi Lovrenčani. Pisatelj Anton Gričnik je v pohorskem pogovornem jeziku napisal knjigo Noč ima svojo moč, bog pa še večjo. Idejo za svoje raziskovanje smo dobili prav ob prebiranju te knjige.

V svoji nalogi smo predstavili lovrenški pogovorni jezik. V začetku svojega dela smo navezovali stike in iskali ustrezne sogovornike, katerih vsakdanja govorica se nam je zdela najbolj značilna za naš kraj. Zapisali smo značilne lovrenške besede, izraze in fraze in jih "prevedli" v knjižni jezik.

Ob koncu naloge smo sestavili besedilo, s katerim predstavljamo lovrenški pogovorni jezik, lovrenško besedišče in poseben vrstni red besed.

II. NAMEN IN CILJI / IZVEDENJE CILJEV

Sestavili bomo zbirko najpogostejših "lovrenških" besed in predstavili lovrenško govorno besedišče. Štiri okoliše in v njih izbrali nekaj sogovornikov različnih starosti. Pogovarjali. Zapisali bomo pogovor - dramuleto - in tako predstavili značilnosti lovrenškega pogovornega jezika.

2. Ožji izbor sogovornikov

Med vsemi sogovorniki smo izbrali nekaj tistih, katerih predniki (stari in stari starši) so bili tudi Lovrenčani. Ti sogovorniki so nam pomagali pri izbiri najbolj pogostih "lovrenških" besed in fraz.

3. Razvrstitev besed

Besede, izraze in fraze smo razvrstili po abecedi in jim poiskali sopomenke v slovenskem knjižnem jeziku.

4. Lovrenški pogovorni jezik

Ob koncu smo zapisali tista značilnosti lovrenškega pogovornega jezika, ki so v pogovorih med Lovrenčani najbolj opazne.

5. Odlepek pogovora

Sestavili in zapisali smo besedilo v lovrenškem pogovornem jeziku.

III. NAČINI ZA DOSEGANJE CILJEV

1. Pogovori s krajani po vsej kotlini

Vso lovrenško kotlino smo razdelili na štiri okoliše in v njih izbrali nekaj sogovornikov različnih starosti. Pogovarjali smo se z njimi.

2. Ožji izbor sogovornikov

Med vsemi sogovorniki smo izbrali nekaj tistih, katerih predniki (starši in stari starši) so bili tudi Lovrenčani. Ti sogovorniki so nam pomagali pri izbiri najbolj pogostih "lovrenških" besed in fraz.

3. Razvrstitev besed

Besede, izraze in fraze smo razvrstili po abecedi in jim poiskali sopomenke v slovenskem knjižnem jeziku.

4. Lovrenški pogovorni jezik

Ob koncu smo zapisali tiste značilnosti lovrenškega pogovornega jezika, ki so v pogovorih med Lovrenčani najbolj opazne.

5. Odlomek pogovora

Sestavili in zapisali smo besedilo v lovrenškem pogovornem jeziku.

¹ Barbara Bočan, Selo Šamer, Raziskovanje jezika: Lovrenščina, str. 4.

IV. VSEBINA RAZISKOVANJA

1. LOVRENŠKI GOVOR¹

Po narečjih delimo Pohorce v tri skupine: v mežiško narečje, severnopohorsko ali remšniško narečje in v južnopohorsko narečje. Vsa tri narečja se razlikujejo med seboj predvsem po izgovorjavi posameznih glasov ali naglasih besed.

Lovrenška kotlina leži na severnih pobočjih Pohorja. Razprostira se v smeri severovzhod - jugozahod. Od Dravske doline jo loči Rdeči breg, na jugovzhodu jo obdaja Kumen in na zahodu Recenjak. Ozemeljsko spada kotlina pod Štajersko, vendar jezikovno pod Koroško. S Koroške so prišli v kotlino prvi naseljenci. Ti so s svojim govorom najprej vplivali na "lovrenški govor". "Lovrenški govor" se je spreminjal tudi pod vplivom tujcev, ki so v različnih obdobjih prihajali v kotlino (Italijani, Čehi, Nemci). "Lovrenški govor" se je razvijal na majhni zaprti površini. Zato se je razvijal nekoliko izoliran od koroščine. Pravila uporabe tega jezika so se izoblikovala na domačih tleh in prenašala iz roda v rod preko ustnega izročila. Dnevno odhajanje iz kotline in vračanje domačinov je bilo do nedavna zelo malo, v zadnjih letih pa se je povečalo, zato se je tudi lovrenški govor obarval s pogovornim jezikom. Kljub temu ga naše babice še danes "ganc po lovrenško riežejo".

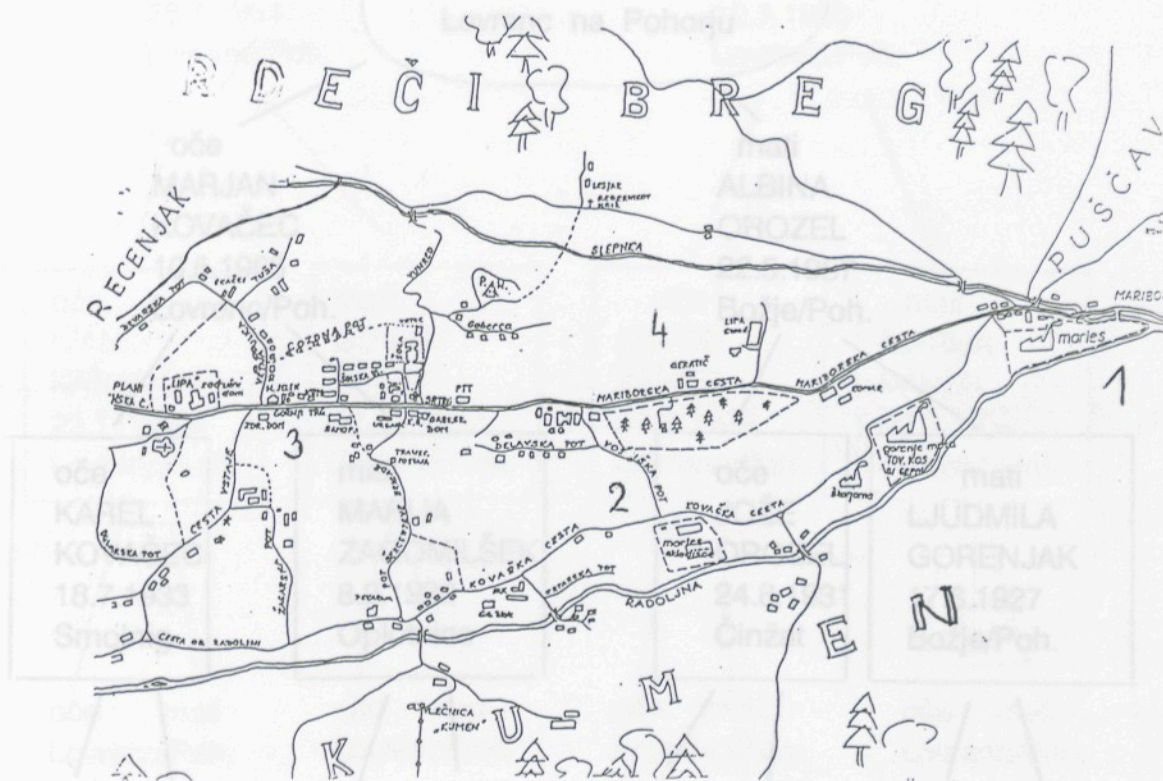
Pri govoru domačinov je zelo značilna majhna redukcija samoglasnikov. Posebej pridejo do izraza široki samoglasniki in njihove zamenjave. Tako npr. krava postane krova, koza - kaza in voda - vada. V jeziku je prisotnih veliko nemških ali pa ponemčenih besed in izrazov.

¹ Barbara Bečan, Sašo Šumer; Raziskovalna naloga: Lovrenc na Pohorju, str.9.

1.1. OKOLIŠI RAZISKOVANJA

Lovrenško kotlino smo si razdelili v okoliše zato, da bi med svojimi sogovorniki enakovredno zajeli predstavnike celotne lovrenške kotline. Te smo poimenovali po krajih: sta

1. Loge, Puščava in Kurja vas
2. Kovaška cesta in Kumen
3. Gorni trg in Recenjajk
4. Spodnji trg, Slepnica in Rdeči breg

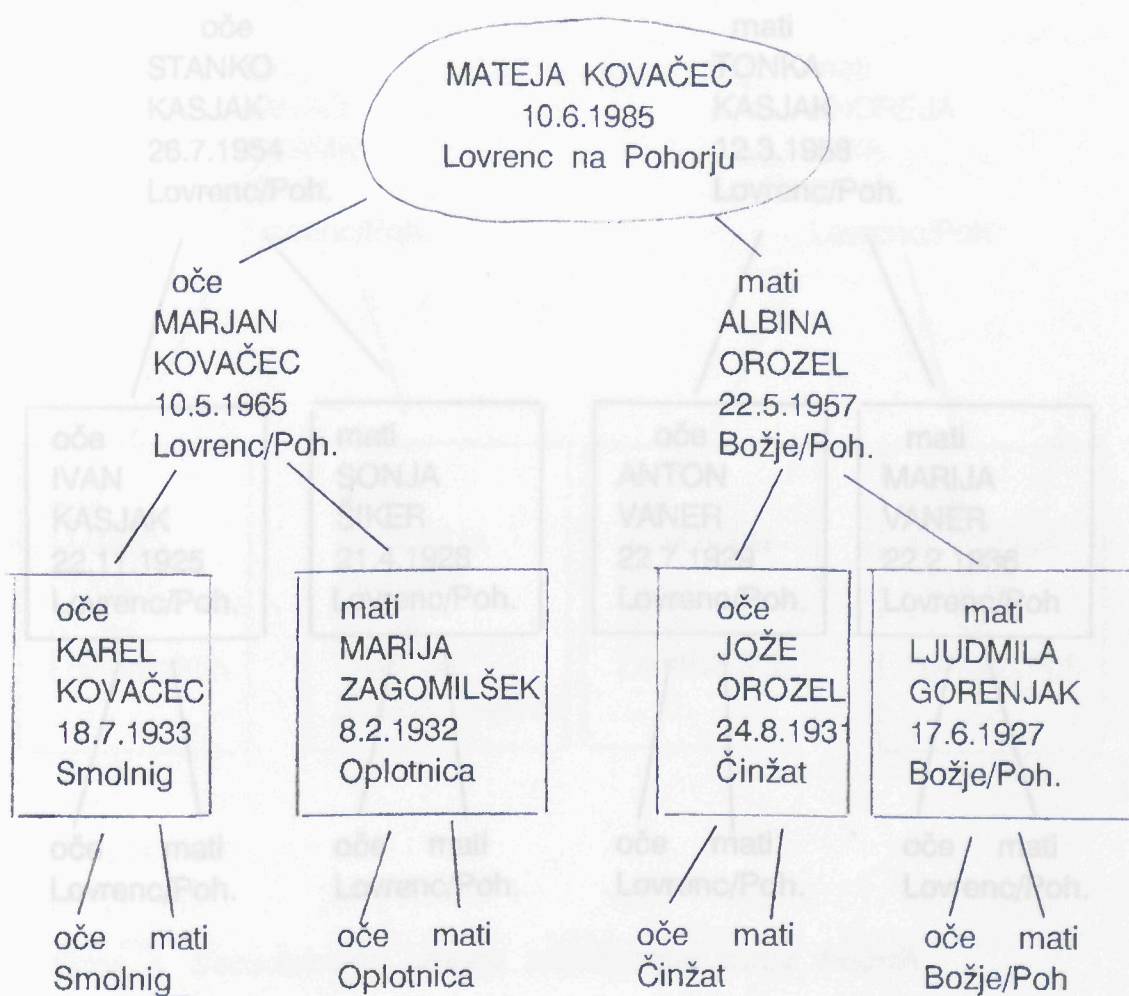
Skica 1: Okoliši, kjer je potekalo zbiranje besed

Skica 2: Sorodstvene in druge zapiskovne metode

V pogovorih s prebivalci z različnih okoliških kmetij nismo opazili nobene razlike. Vsi uporabljajo veliko več domačih besed, kakor prebivalci kotline. Nekatere starejše gospodinje z okoliških kmetij redkeje zapuščajo svoje domove. Najraje se družijo s svojimi vrstnicami iz aktiva kmečkih žena. V tem krogu se lovrenški govor najbolj ohranja.

1.2. IZVOR SOGOVORNIKOV

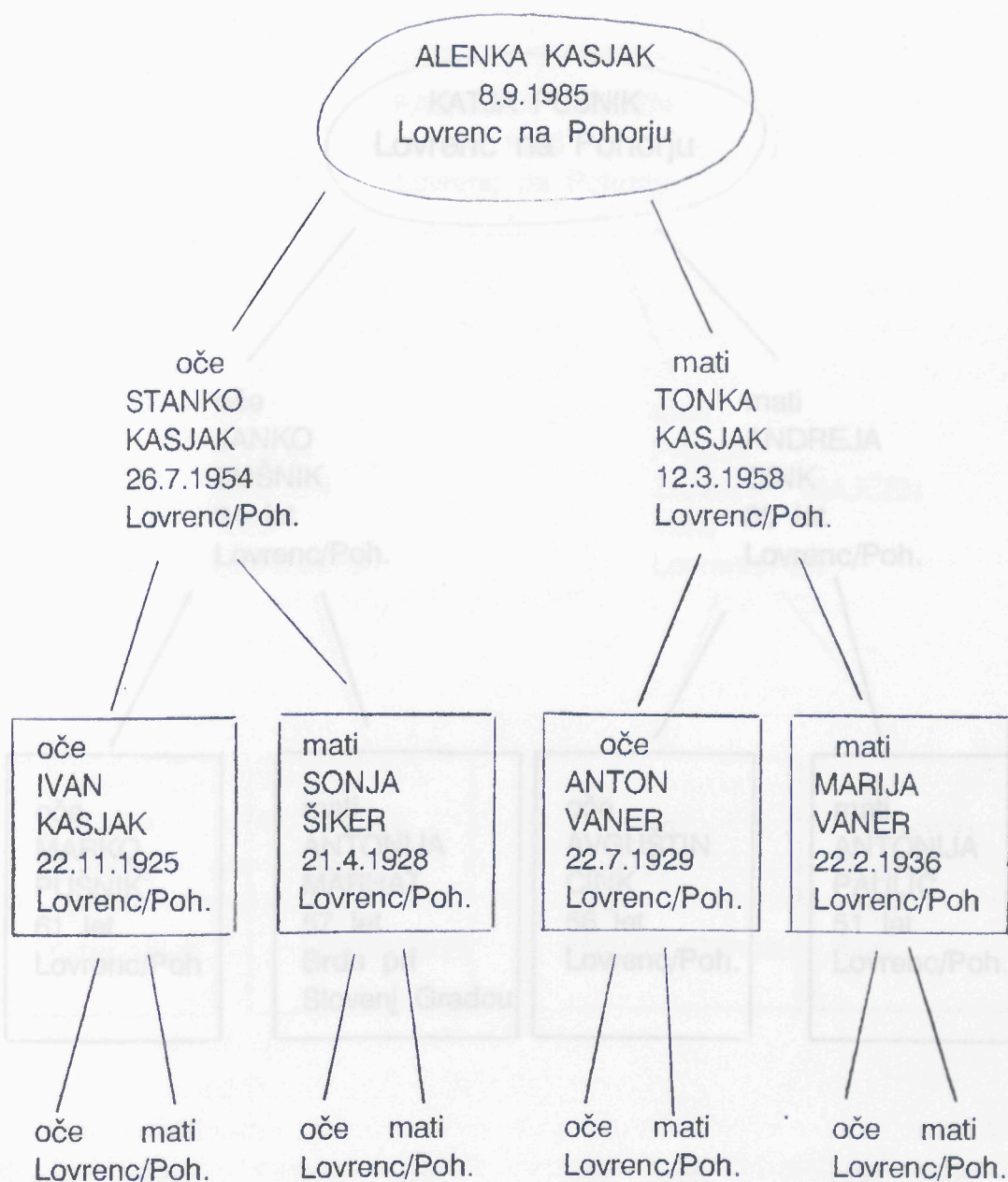
Vsak učenec - zapisovalec lovrenških besed - je sestavil preprosti rodovnik svojih prednikov. Izbirali smo tiste sogovornike, katerih oba starša sta bila Lovrenčana, ali sta v Lovrencu živela že od otroštva.

Skica 2: Sorodstvena shema zapisovalke Mateje Kovačec

V krogu je zapisana učenka, ki je s pomočjo svojih staršev zapisovala lovrenške besede, v pravokotniku pa sogovorniki, ki so ji pripovedovali lovrenške domače besede.

Matejini starši in stari starši živijo v Lovrencu na Pohorju od otroštva. Njihovi predniki so prav tako Pohorci. Po mami strani izhajajo iz Božjega pri Oplotnici, po očetovi strani pa iz Smolnika pri Rušah.

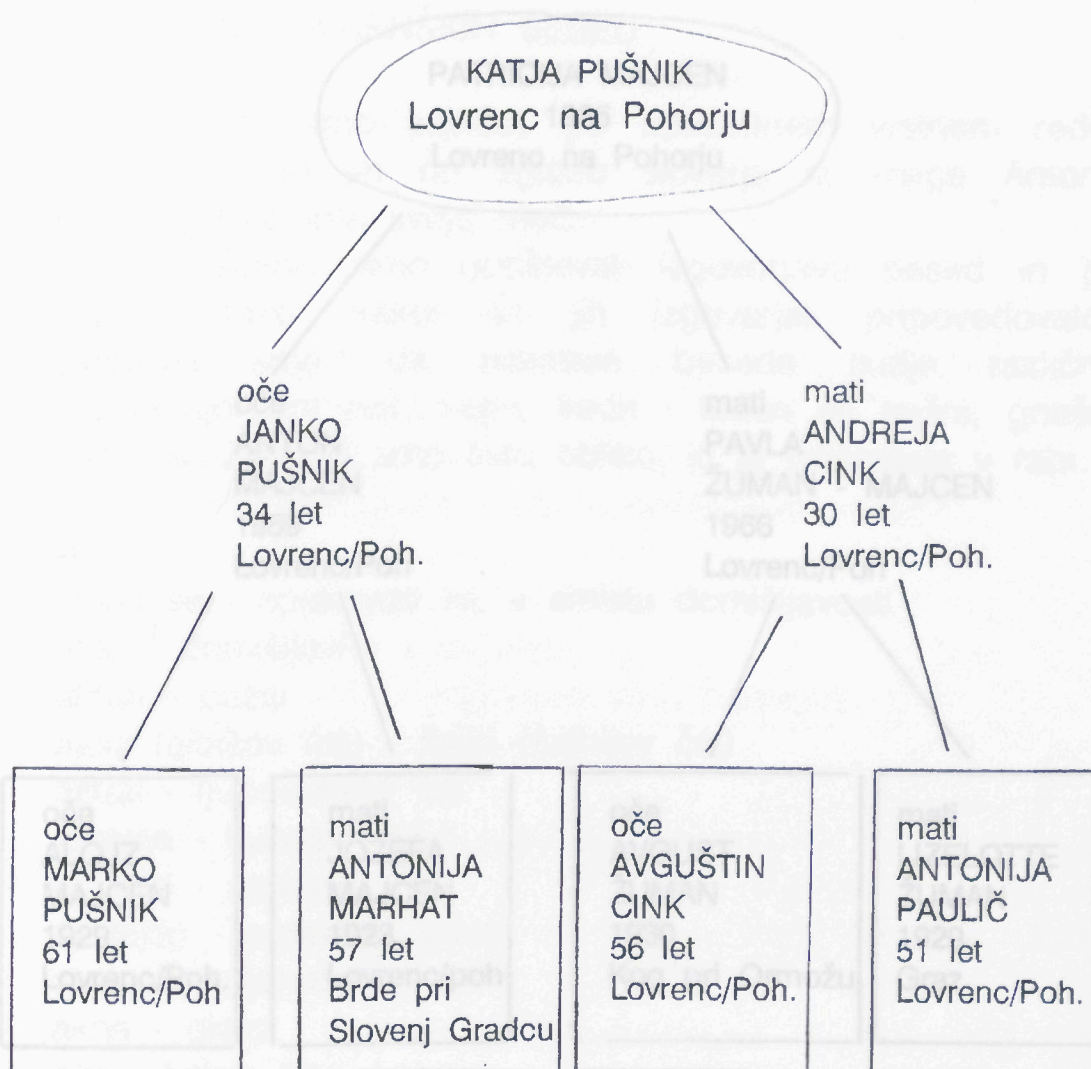

Skica 4: Sorodstvena shema zapisovalke Katje Pušnik

Skica 3: Sorodstvena shema zapisovalke Alenke Kasjak

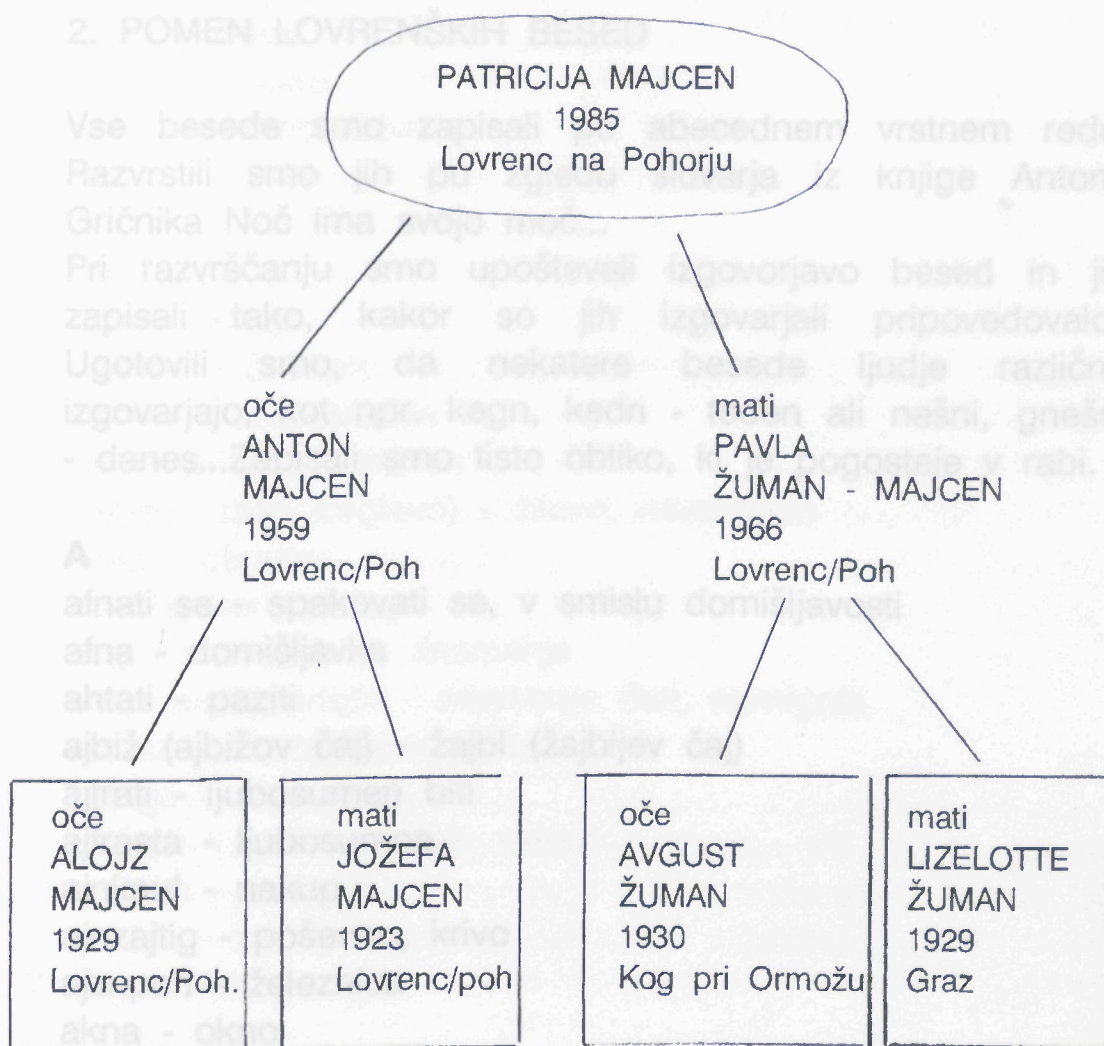
Alenkini predniki - starši, stari starši in njihovi starši so Lovrenčani.

Pri zbiranju lovrenških besed so ji pomagali: oče, mati, stari oče Ivan Kasjak ter Anton in Marija Vaner.

Skica 4: Sorodstvena shema zapisovalke Katje Pušnik

Katja je zapisovala lovrenške besede s pomočjo obeh babic in obeh dedkov. Največ lovrenških sporočil ji je povedala babica Antonija Paulič.

oče mati oče mati oče mati oče mati
Lovrenc/Poh. Lovrenc/Poh. Kog pri Ormožu Kog pri Ormožu

Skica 4: Sorodstvena shema zapisovalke Patricije Majcen

Večino besed je zapisala Patricija s pomočjo svoje mame Pavle in babice Jožefe Majcen.

2. POMEN LOVRENŠKIH BESED

bukve - knjige

Vse besede smo zapisali po abecednem vrstnem redu. Razvrstili smo jih po zgledu slovarja iz knjige Antona Gričnika Noč ima svojo moč...

Pri razvrščanju smo upoštevali izgovorjavo besed in jih zapisali tako, kakor so jih izgovarjali pripovedovalci. Ugotovili smo, da nekatere besede ljudje različno izgovarjajo, kot npr. kegn, kedn - teden ali nešni, gnešni - danes...Zapisali smo tisto obliko, ki je pogosteje v rabi.

čajlavo (pač čajlavo) - žilavo (pač žilavo)

A

afnati se - spakovati se, v smislu domišljavosti

afna - domišljavka

ahtati - paziti

ajbiž (ajbižov čaj) - žajbl (žajbljev čaj)

ajfrati - ljubosumen biti

ajfrasta - ljubosumna

ajnkauf - nakup

ajnzejtig - poševno, krivo

ajznpon - železnica

akna - okno

alte - kajne da

antli - zdrahe

asa - osa

čebu - čebula

B

babnce - ženske

bajta - hiša

balen - bolan

barati - vprašati

baj - menda, baje

bajsati - pleskati

betunga - stava

betati se - staviti z nekom

bekerca - budilka

beš - perilo

boba - ženska

bogo - slabo
 bukve - knjige
 britof - pokopališče
 den (nešni den...) - dan (današnji dan...)

C
 cajt - čas
 cajt - orodje
 cajtng - časopis
 cape - stara oblačila
 cart - prisrčen, srčkan
 caglavo (tudi ceglavo) - žilavo, neuničljivo
 cirka - cerkev
 co - zraven, poleg
 cog - vlak
 cohn - znamenje
 cohn pustiti (dati) - znamenje dati, namigniti
 col-tak - čisto, točno tako
 colnga - plača
 colštok - metereki trak, meter
 cošpajz - prikuha
 cufridn - zadovoljen
 cug - vlak

Č

čaj (počaj) - čakaj, počakaj
 čarna - črna
 čebu - čebula
 čedn - čist
 če-glih - čeravno
 češ (ko že spet češ?) - hočeš, želiš (Kaj že spet hočeš?)
 četartek - četrtek
 či-keka (Pa ja či-keka reko.) - nič (Pa ja ni nič rekel.)
 či-kaga (Či-kaga dama?) - nikogar (Ni nikogar doma?)
 čvečn knedli - slivovi cmoki
 čvek - klepet
 čvekati - klepetatati
 firbön - radoveden
 firbec - radovednost
 fona - zastava

D
 daro je - dobro je
 darglati - zvoniti
 den (nešni den...) - dan (današnji dan...)
 dekl - pokrov
 dekerli - prtiček
 dile - podstrešje
 dojst(...dojst mam vsega...) - dovolj(...dovolj imam vsega...)
 dohter - zdravnik
 dousa - dol
 dreč (dreč šterči...) - spet, zopet (spet se potepa)
 dremaje - rahel spanec
 droga - jašek
 Drova - Drava
 drova (...drove cepat...) - drva (...drva sekati...)
 droti - žice
 drožjenk - jašek
 (...V goši drožjenke kople, da nam ne bo neurje ceste neslo...) - (v gozdu jaške koplje, da nam neurje ne bo ceste odplaknilo...?)
 durhcug - prepih
E
 erbija - dediščina
 esih - kis
F
 fabrikonti - delavci v tovarni
 fajmošter - župnik, duhovnik
 fajrati (Ste že fajrali?) - zaključiti (Ste že opravili?)
 faulencati - lenariti
 faulencer - lenuh
 faušoritnost - nevoščljivost
 fejest - močno
 fertig biti - dokončan, narejen
 firbčn - radoveden
 firbec - radovednost
 fona - zastava

forovž - župnišče
 foter - krma za živino - seno, otava, otavič
 fotrati - živino krmiti
 frajt meti - imeti veselje, veseliti se
 frova - gospa
 frota - gozdna jasa
 fris - obraz
 froc - otrok
 frišn - sveži
 furm (vsega furma) - vse sorte

G

gajc - stiskač, skopuh
 gajcati - skopariti
 gajst - volja
 ganc - točno
 gank - leseni balkon vzdolž hiše s stopnicami na koncu
 gatri - rešetke
 germ - kvas
 gladun - lačen
 glaž - kozarec
 glid - členek
 glih-ko - ravno zdaj
 gnorji - denar
 gospodeja - gospodinja
 gošar - gozdar
 gratati - postati, nastati
 grsa - gor
 gvautig (tem mladim nisn več gvautig.) - kos biti(tem mladim nisem več kos.)
 gvir - puška
 gvišno - zagotovo, zanesljivo

H

hacati - kuriti
 hacar - kurjač
 haklih - izbirčen

hantle-delati - zdrahe delati
 haufn - kup (ruha, klobase...) - konec (košček kruha...)
 haustur - hišni vhod (lek lovrenških hiš)
 haute - naramnice
 haužvati - gospodariti v hiši, poslopju; voditi hišna opravila
 hco-sliši - zraven spada
 hejati - odnehati (jedaj...) - ne (nikar se ne jezi...)
 hejaj si molo - odpočij si malo
 hek - vogal (odlinnik)
 herlik - srčkan, luškan, prisrčen, lep
 hilati - hiteti
 hoboh - jastreb
 hoba - preužitniška posest
 hobar - prevžitkar
 hoder - postelja
 holcar - gozdar, ki podira drevje
 holcati - podirati drevesa
 homer - kladivo (ploščica)
 hompedi - zdrahe
 hontoh - brisača

koša (nes smo pr vas na koši) - hrana (danes se pri
 I (vas hranimo)

iberžni - rezervni (okošati)
 inig (...te nisl bla inig...) - zapaziti (...te nisem opazila...)
 ispa (jespa) - nadstrešje ali podstrešna soba
 ižina (jižina) - kosilo

ksiht - obraz

J

jauzn - malica
 jelte (jelte, da je) - a ne da je, (kaj ne da je...)
 jomrati - tarnati
 jop, jopa - poletna sukinja
 junka - krilo
 južina - kosilo, obed

lesa - ograja

K

kaga (...či kaga...) - koga (...ni koga...)
 kalabor - ozka strma makadamska pot

kalinder - kolendar
 kanc(kanc kruha, klobase...) - konec(košček kruha...)
 kancl - kamniti prizidek lovrenških hiš
 kamej - kamen
 katec (zajčji katec) - zajčja kletka
 kedn - teden
 ke-ne(kene se vjedaj...) - ne (nikar se ne jezi...)
 kek - koliko
 kilšrank - hladilnik
 kinderpet - otroška postelja, stajica
 klajster - lepilo
 kleše - klešče
 kloboh - česen
 kložna - navlaka
 kložnati - ropotati
 knikerce - hlače do kolen
 kodi - kako
 kohla - keramična ploščica
 korp - košara
 korta - razglednica
 košta (nes smo pr vas na košti) - hrana (danes se pri
 vas hranimo)
 koštati - poskusiti, okošati
 krof - vrat
 kroh - kruh
 krumpasta - šepasta
 ksiht - obraz
L
 lajbič - suknjič
 later - mož
 laterna - svetilka
 lauženki - otroci
 lepeji - lističi zdravilnih rastlin
 lesa - ograja
 letra - lestev
 ledratni (ledratni jop) - usnjeni (usnjeni suknjič)
 lift - dvigalo

- lodati (puška je nalodana) - napolniti
 (on-den - prejšnji dan) (puška je napolnjena)
 lodi - ljudje (ko vse je ošpičo?) - narediti (Kaj vse je
 loft - zrak
 loftdrukerca - zračna puška
 lonika - lansko leto
 lopa - uta; tudi velika prostorna veža v kmečki lovrenški
 pajstva hiši silnica sadja
 lorfa - maska
 lokerca - ročna žaga
 luster - lestenec
 lušno - lepo, veselo
 peglajzi - likalnik
M kre - zgornja etaža v seniku
 mačn - močan
 marel - dežnik
 marot - bolan
 majnik - mesec maj
 mehur (mehir) - žoga
 menaža - hrana, živila
 mesig - košček zmesi za klobase, za poskusiti
 melšpajs - pecivo
 meša - maša
 merkati(zamerkati) - označiti
 montl - plašč
 mošt - sadjevec, jabolčnik
 pubec - fant
N gali - zidati
 naga - noga - deklica (deklica)
 nešni - današnje dni
 no - in
 nočko - ponoči
 nohkasl - nočna omarica
 nuncati - potrebovati
 raubar - kradljivec
O ibšic - kraja po vrtovih, nedovoljeni ustrel divjadi
 očediti - očistiti
 ohtati - vatovati (očati, hitro in močno razpočen suh les)

oringli - uhani
 on-den - prejšnji dan
 ošpičiti (Ko vse je ošpičo?) - narediti (Kaj vse je naredil?)
 oštarija - gostilna
 rešpetin - daljnogled

Pja - ovinek, cestni zavoj

pajštva - sušilnica sadja
 pale - potem
 pana - ponev
 paver - kmet
 parajt - pripravljeni
 peglajzl - likalnik
 pekre - zgornja etaža v seniku
 peper - poper
 pejen - pijan
 pjeb - fant
 pobič - fant, deček
 pocajtati - ozdraveti
 počne - copate
 portviš - metla
 pravit - govoriti
 precep - razporek
 pref - pismo
 prekl - leseni pladenj
 priftošl - denarnica
 pubec - fant
 pugati - zidati
 puža (pužika) - dekle (deklica)

R

ramati - pospravljati
 rajthoze - hlače z naramnicami
 rajzflajš - rižota
 raubar - kradljivec
 raubšic - kraja po vrtovih, nedovoljeni ustrel divjadi
 razcapani - raztrgani
 razkaditi - razpočati, hitro in močno razpočen suh les

recnije - zdravila
 recnuvati - zdraviti
 rem - okvir
 repna župa - krompirjeva juha
 restant - zapornik
 rešpetin - daljnogled
 rida - ovinek, cestni zavoj
 ridati - voziti v ovinek, vijugati
 roglce (raglce) - fižolovke
 rotati - nastati
 ruče - naramnice
 rumplati (kložnati) - ropotati
 štrampeli - hlačne nogavice

S

sarce - srce
 scagau - zbit, zgaran
 sfrišati se - osvežiti
 sila (sila fajn ali sila daro) - zelo (zelo dobro)
 smarkavc - otrok, ki nagaja
 snočka - včeraj zvečer
 soseda - soseda
 spinzlati (du spinzlati) - s čopičem prebarvati
 spohejati - odpočiti
 spomeniti - spomniti se
 spravlati - seno ali krmo voziti v senik
 spucati - očistiti
 strupati - zlomiti

Š

šihtner - dninar
 šikana - lepa
 šircota - krpa za posodo
 šivila - šivilja
 šlaferca - spalna srajca
 šnajcer - robec
 šnotiti - stikati
 špat - sram
 špatliva puža - sramežljiva deklica

špegati - skrivaj opazovati
 špegl - ogledalo
 špegli - očala (rati omare) - seliti se (prestavljati omare)
 špilika - igračka
 špital - bolnišnica
 špranciraje - sprehajanje
 šrajati - kričati - seveda
 šrinfati (pošrinfati) - obdrgniti
 štarcjon - postaja (železniška postaja)
 štarcuna - trgovina
 štehati (štihati) - lopatati
 šterčiti - potepati se
 štrampeli - hlačne nogavice
 štritati - kregati se
 štritarija - obdobje, ko sta dva skregana
 štrom - električni tok
 šurc - krilo (vsega vuržoh...) - krivda (ti si vsega kriv)
 vus (poj vus...) - sem (pridi noter)

T

tamlada - snaha
 tak-ko (tak-ko na osa si...) - tako (tak-ko kakšna osa si...)
 targ - trg
 talir - krožnik (zdaj kar zdaj...) takoj
 taužnt - tisoč (zanemarjena)
 teko - toliko (zamatana) - povita
 tracati - dražiti (abili)
 trač - govorce (čvešple du zapodnati) - zabili (bomo sive)
 tračkati - govorce prenašati
 trančiriti - razrezovati (narazen jemati)
 trapa (trep) - trapa, neumnica (neumnež) (njivami)
 trošt - upanje (omisliti se)
 trup - telo
 trupati - lomiti (zapravo krog)

U

urlaub - dopust (m?) - smem (Te smem vprašam?)
 žiampali - pili
 žieht rekati - kregati, oštevat

V nah(sferdebani žmah) - okus(pokvarjeni okus)
 vada - voda
 vandrati(vandrati omare) - seliti se(prestavljati omare)
 včosi - včasih
 včeniti - uščipniti
 včerika - včeraj
 veda (vijeda) - seveda
 večerko - popoldan
 veršt - delavnica
 virt - gospodar
 virtvati - gospodariti na posestvu
 virtštat - posestvo
 vjedati se - jeziti se,
 vlička - spomladi
 vola(volo meti...) - volja(veselje imeti...)
 vun delati - obrekovati
 vuržoh(ti si vsega vuržoh...) - krivda(ti si vsega kriv)
 vus(poj vus...) - sem(pridi noter)

li bom - lim
 Sporočilo - če ne boš prišla gor k meni, ne boš nikoli

Z zela, kako se dol pride - povedo Lovrenčani tako:
 zabuhla - otekla
 zaj(glih ko) - zdaj(kar zdaj...) takoj
 zakramana - zanemarjena
 zamatana(du zamatana) - povita
 zanuncati - porabiti
 zapodnati(mo čvešple du zapodnali) - zabili(bomo slive
 tesno pokrili)
 zgrivana - premagana
 zora - rob njive, ali zelen presledek med njivami
 zrajtati se - domisliti se

Če bo Lovrenčan izrekel občudovanje na račun kakšne ženske, bo to zvenelo tako:

Ž baba je šikana, ko vrag."
 žgeč - vroč
 žih(Te žih baram?) - smem(Te smem vprašam?)
 žlampati - piti
 žleht rekati - kregati, oštevati

žmah(sferdebani žmah) - okus(pokvarjeni okus)

žniderca - krojačica, šivilja

žoki - nogavice

žvot - živina

žvet(ni za žvet, ni za vmret) - živeti(ni za živeti, ni za le bom umreti)

Besede, ki jih po navadi izgovarjajo v povezavi z drugimi in bi bile samostojne manj prepoznavne, smo zapisali v takšnih zvezah, kakor jih Lovrenčani največkrat uporabljajo. Lovrenčani v pogovorih radi družijo po dve besedi v eno. Tako namesto dveh besed izgovarjajo eno popačeno:

če boš - čeuš

ne boš - neuš

ne bom - nem

pa boš - pauš

da boš - dauš

da boste - daute

ti bom - tim

Sporočilo - če ne boš prišla gor k meni, ne boš nikoli videla, kako se dol pride - povedo Lovrenčani tako:

če neuš grs k men prišla, neuš nikol vidla, kak se dous pride.

Tudi dneve v tednu poimenujejo Lovrenčani nekoliko po svoje: pondelk, tork, srijeda, četartek, petek, sabota, nedela.

V mnogih besedah je opaziti zamenjavo črk "o" z "a" in "e" z "i". Tako rečemo namesto noge - nage, roke - rake, voda - vada, namesto seveda - sevijeda ali kratko vijeda.

Jezik naših babic in dedov je videti še bolj robot, ker se v njem odraža vsakdanjik preprostega delovnega človeka. Če bo Lovrenčan izrekel občudovanje na račun kakšne ženske, bo to zvenelo tako:

"Ta baba je šikana, ko vrag."

Poseben vrstni red besed v sporočilu, bomo prikazali v zapisanem pogovoru.

3. LOVRENŠKI POGOVOR

MIHELA: "Pa še učiteljica je z jimi. Lej, še tota čist d'rgač
SAŠA: "Bog daj sosedja. Kaj boš kaj nes dariga kuhala?"

MIHELA: "Lej jo... sploh te nisl vidla. Kar čvečn knedle
bom naredla. Je blo zaj tolko deža ti rečem... Mam vse
čvešple spokane. Jih mar'm malo ponuncat."

SAŠA: "Te jih pa neute du zapodnali. Naš Pep jih je ž'.
Bomo pozimi šnops žgali."

MIHELA: "Eh, jih je malo, se kene sploča."

SAŠA: "A ti kaj veš, ker pa te ti lauženki so?"

MIHELA: "Naši lovrenški, mislim. Menda pa ž', če glih jih
momo bol malo, sposojamo si jih pa menda še ne..."

SAŠA: "Saj tak tud' jaz nisl misla, samo ne morm verjet,
da bi bli toto naši šoleri, če pa vsi parv'jo kak pridni so
naši šoleri..."

MIHELA: "Saj pa so. Kaj so ti pa tej naredli?"

SAŠA: "No všpičli glih niso kaj, samo čudni pa so. Poglej
jih, kak čudno so gor napravleni....raztargane kavbojke,
kope mojo nazaj obrjene, pa z lahternami p'r belem dnevi
okol' bajte svetijo, no s peglajzli asfalt glodijo...Od keda
pa te v šoli take vzgajajo?"

MIHELA: "Če daro poštudiram, je men' tod molo stroh,
kaki bo kaj naš ta moli rotal, če bo cijelih 8 let z jimi v
šolo vkup hodo."

SAŠA: "Bog ve, če te lorenške tamlade tod' takih starhov
nimajo, da vjo jihovi lauženki, ko vjo v šolo hodli z
lahternami p'r belem dnevi okol strošli, pa jih rajši ke-ne
več delajo."

MIHELA: "Pa še učiteljca je z jimi. Lej, še tota čist d'rgač zgloda, ko pa so včasih b'le. Avto zmir'm pred gostilno parkira..."

SAŠA: "Ja, sn že opazla. Pa te moške sem g'rs okol te Mance na špencir vodi. A s' že opazla kak' milo jih nagovarja, pa gleda no fehta... Jaz pa misl'm, da se ji tako pač nič ne paše. Se pa ja ne spodobi. Se včasih ni, pa se nešni tod' kene..."

MIHELA: "Men se mačno zdi, da s'ti malo lubosumna kaj. Ne smeš bit tak' faušoritna. Lej včerika, ko si z jo govorila, s' b'la tak sladka do je, zaj ko pa ana privatnike za sponzorstvo fehta, jo pa vun delaš..."

SAŠA: "Men se zdi, da so čudni."

MIHELA: "Ne smeš tak Saša. Če boš ti taka, vjo tvoji lauženki tudi... Špat te naj bo, če s' jim fauš, zato, ko jim volo du zbijaš..."

SAŠA: "Ti s pa ja že čist taka ko oni. Lej tu dous, pa-uš vid'la."

Če ti misliš, da je toto normalno, ko oni mali s čopičom na suho tist' kolovrat pinzla? To pa ja ni več normalno, pa naj me vrag..."

MIHELA: "Pa te tak bo, čeuš še dolgo tak žleht rekala. Dauš vijedla. Ta mali je od onih strokovnjakov, kak' se jim že reče... 'nih kustosov taka navodila dobo..."

SAŠA: "A res..."

MIHELA: "Veda je. Baj' so ti stari no zaprašeni predmeti tak' dragoceni, da jih ne smeš s coto no vodo umivat,

ampak samo z nim mehkim no nežnim čopičom spinzlat..."

SAŠA: "Prav maš bom rajš jezik za zobemi držala, sam nekaj te pa še žih' baram: A ti kaj veš, kaj pa te zaj s to Manco bo?... lej jaz že celi tedn gledam pa opazujem te otroke, ko tak edn pa po edn vus hodijo?"

MIHELA: "Tebi pa že res dolgo hco gre, pa ja že 8 let šolari male šole koristijo toto Manco za svoj pouk, ti s jih pa komat zaj opazla. H dohtar se spravi, ti rečem, špegle nuncaš."

SAŠA: "Spet se pametna delaš. Lej, ta pjeb je res bol mali, samo v malo šolo pa kene hodi več, ga pa ja vidim, ko včasih že deklina šipa no jezi..."

MIHELA: "Lej ga. Pa saj ni sam. Ti rečem... že v počitnicah je včasih keda sem pr'šo. Men se mačno zdi, da je toti kraj zaje zlo zanimiv... Da jih nene tu grsa k Meršniku vliječe?"

SAŠA: "Gvišno da jih. Samo h keremu? K dohtar Meršniku v ambulanto, al' v gostilno Meršnik poleg je? Kaj misliš?"

MIHELA: "Če daro poštudiram no pogledam, ti-m tak rekla:

Videt sta bol za k dohtar, ko pa za v gostilno. Pa ja po sredi ceste hodita, pa sita no sklede po križišču polagata."

SAŠA: "Ja, samo a veš... ta dva kolkokret tu vun prideta, tolkokret bol veselo grsa proti gostilni gledata...Lej spet sta tu..."

V. ZAKLJUČEK

Starejši Lovrenčani govore neknjižni pogovorni jezik, ki je zelo pokrajinsko obarvan. Izrazita pokrajinskost se kaže v naglaševanju in pri stavčni fonetiki. V svojem pogovoru uporabljajo veliko izposojenk, zlasti iz germanskih jezikov, ki v knjižni jezik niso sprejete, npr.: šimfati, žiher.

Z odhajanjem mlajših Lovrenčanov na delo v bližnji Maribor, so le ti prinesli v naš kraj prvine mestne govornice(mariborščine). Veliko mladih se vozi v najrazličnejše šole v Maribor, zato se njihova govornica zelo razlikuje od starejših. Vzrokov, da se "lovrenščina" izgublja je še več! V kraju je vedno večje število bolj izobraženih ljudi, dvignila se je bralna kultura prebivalstva in velik vpliv imajo tudi mediji(časopisi, radio, televizija). Otrok, ki obiskuje malo šolo(6 let) ne pozna več pogovornega jezika naših babic.

LITERATURA:

- Anton Gričnik: Noč ima svojo moč, Bog pa še večjo, ČZD Kmečki glas, Ljubljana 1995.
- Jože Toporišič: Slovenski jezik in sporočanje 1, Založba obzorja Maribor 1995.

ZAHVALA

Našo nalogo je pregledala in oblikovala mentorica ga. Frančka Jeseničnik, za vezavo pa je poskrbel g. Božo Fornezzi. Za njuno pomoč se jima najlepše zahvaljujemo.

raziskovalna skupona

NASLOV NALOGE: _____ PODROČJE: _____

MLADI RAZISKOVALCI (tudi razred): _____

SOLA: _____

OCENJEVALCI: _____

INSTITUCIJA: _____

-----IZPISUJTE NA KONCU-----

OCENA NALOGE	ocena naloge bolje reprezentira kvaliteto dela	ocena predstavitve bolje reprezentira kvaliteto dela	OCENA PREDSTAVITVE
<input style="width: 40px; height: 40px;" type="text"/>	3:1 2:1 1:1	1:2 1:3	<input style="width: 40px; height: 40px;" type="text"/>
obkrožite ustrezno razmerje			
KONČNA OCENA NALOGE	<input style="width: 40px; height: 40px;" type="text"/>		PODPIS: _____
(obe oceni upoštevajte v izbranem razmerju)			

-----OCENA PREDSTAVITVE-----

	A slabše od povprečje	B povprečje	C nadpovprečje (25 %)	D izredno (10 %)	E skrajno redko	ni osnove za oceno
1. STRUKTURA, VSEBINA PREDSTAVITVE (sistematično predstavljeno delo; racionalno izrabljen čas)	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="."/>
2. KOMUNIKATIVNOST (predstavitvev je živahna, nazorna, bogata in domiselna, suverena razprava)	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="."/>
3. JEZIK (jasno izražanje, uporaba ustrezne terminologije)	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="."/>
4. ZNANJE (poznavanje področja je zelo široko in poglobljeno)	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="."/>
5. TIMSKO DELO (člani tima so v predstavitvi uglašeno sodelovali)	<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="."/>
6. DELOVANJE IZDELKA (izdelek zanesljivo in učinkovito deluje)	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="."/>
7. VIDEZ IN FUNKCIONIRANJE IZDELKA (preprosto upravljanje in dognano oblikovanje, ki pa ni posledica vloženi sredstev)	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="."/>
8. IZDELANOST IZDELKA (izdelek je natančno izdelan - ocenjuje se delo učenca)	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="."/>
9. OBLADOVANJE IZDELKA (učenec oblada podrobnosti v zvezi z izdelkom)	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="."/>
10. UPORABNOST IZDELKA (izdelek je uporaben neposredno ali z manjšimi posegi)	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="."/>
11. _____	<input type="text" value="."/>	<input type="text" value="."/>	<input type="text" value="."/>	<input type="text" value="."/>	<input type="text" value="."/>	<input type="text" value="."/>
12. _____	<input type="text" value="."/>	<input type="text" value="."/>	<input type="text" value="."/>	<input type="text" value="."/>	<input type="text" value="."/>	<input type="text" value="."/>

	A	B	C	D	E	vsota od A do E
SKUPNA VSOTA po kategorijah:	<input style="width: 30px; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 30px; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 30px; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 30px; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 30px; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 30px; height: 20px;" type="text"/>
PONDERIRANE vsote ----->	<input style="width: 30px; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 30px; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 30px; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 30px; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 30px; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 30px; height: 20px;" type="text"/>
	x50	x60	x75	x90	x100	

SKUPNA OCENA (na cela mesta) $A \times 50 + B \times 60 + C \times 75 + D \times 90 + E \times 100$

$A + B + C + D + E$

PRIPOMBE:

PODPIS:

KNJIŽNICA PEDAGOŠKE FAKULTETE

D R 808.63
POGOVORNI

199800631

UNIVERZA V MARIBORU

COBISS